

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobkyně: S. P.
bytem X.
zastoupena Mgr. Liborem Valentou
advokátem se sídlem Křížová 18, 603 00 Brno

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
se sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 13. 6. 2018, č. j. X.,

takto:

- I. Žaloba se *zamítá*.
- II. Žalobkyně *nemá právo* na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalované *se nepřiznává* náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. Žalovaná nepřiznala žalobkyni invalidní důchod. Podle názoru dvou posudkových lékařů její dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav nevedl k poklesu pracovní schopnosti v takové

míře, kterou právní úprava vyžaduje pro vznik invalidity. Krajský soud proto musel posoudit, zda tomu tak skutečně je.

II. Rozhodnutí žalované a související skutkové okolnosti věci

2. Žalobkyně v lednu 2018 požádala o přiznání invalidního důchodu. Žalovaná rozhodnutím ze dne 2. 5. 2018, č. j. X, tuto žádost zamítla („prvostupňové rozhodnutí“). Žalobkyně nesplňovala podmínky zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění („zákona o důchodovém pojištění“). Nebyla totiž invalidní. Posudek Okresní správy sociálního zabezpečení ve Znojmě ze dne 21. 3. 2018 („první posudek o invaliditě“) dospěl k závěru, že z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně poklesla její pracovní schopnost pouze o 30 %. Posouzení proběhlo v přítomnosti žalobkyně.
3. Za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti první posudek o invaliditě označuje spondylartritidu ve stupni I až II. Popisuje pak bolestivost páteře a úzkostnou chorobu, kterou žalobkyně trpí. Jde tedy o zdravotní postižení uvedené v kapitole XIII, oddílu E, položce 3b přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity („vyhláška o posuzování invalidity“). Toto ustanovení hovoří o lehkých funkčních postiženích, jako jsou postižení více než dvou úseků páteře s lehkým omezením pohyblivosti nebo postižení jednoho úseku páteře s lehkým omezením pohyblivosti a postižení více než dvou kloubů s minimálním až lehkým omezením pohyblivosti nebo postižení více než dvou kloubů s lehkým omezením pohyblivosti. Pro toto postižení se stanoví míra poklesu pracovní schopnosti ve výši 20 %. K tomu první posudek o invaliditě připočítává 10 % za další postižení zdravotního stavu podle § 3 odst. 1 vyhlášky o invaliditě.
4. Žalobkyně podala proti prvostupňovému rozhodnutí námitky. Požádala o přehodnocení její zdravotní a pracovní způsobilosti. Zdravotní stav jí nedovoloval nastoupit do zaměstnání, což potvrzovaly i nejnovější vyšetření z neurologie i psychiatrie. Zdravotní i psychický stav se jí zhoršil. Čeká ji spousta vyšetření. Brala hodně léků, po kterých se necítila dobře, ale vysadit je bohužel nemohla. Přiložila také zprávu z neurologie.
5. V řízení o námitkách proběhlo nové posouzení zdravotního stavu žalobkyně. Žalobkyně se ho osobně neúčastnila. Posudkový lékař použil žalobkyní doložené lékařské zprávy, zdravotnickou dokumentaci, profesní dotazník a nálezy odborných lékařů (z revmatologického, neurologického, psychiatrického a rehabilitačního vyšetření). Nový posudek o invaliditě ze dne 22. 5. 2020 („druhý posudek o invaliditě“) dospěl ke stejným závěrům jako první posudek o invaliditě. Za hlavní příčinu dlouhodobě nepříznivého stavu žalobkyně nový posudek o invaliditě označuje ankylozující spondylitidu ve stádiu I. až II. s lehkou zánětlivou aktivitou. K tomu připočítává chronický bolestivý páteřní syndrom a úzkostnou poruchu.
6. Žalovaná na základě druhého posudku o invaliditě zamítla námitky žalobkyně a potvrdila prvostupňové rozhodnutí svým rozhodnutím ze dne 13. 6. 2018, č. j. X („rozhodnutí žalované“). Odkázala na druhý posudek o invaliditě, který stvrdil závěry prvního posudku o invaliditě. Žalovaná zdůraznila, že zdravotní stav žalobkyně objektivně posoudila, zohlednila veškeré doložené lékařské nálezy a přihlédla ke všem relevantním potížím

žalobkyně. Pokles její pracovní schopnosti ovšem činí 30 %. Žalobkyně proto nesplňuje podmínky pro vznik invalidity podle § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění.

III. Žaloba

7. Žalobkyně žádá o přehodnocení její zdravotní a pracovní způsobilosti. Její zdravotní stav jí nedovoluje nastoupit do zaměstnání, což stvrzují nejnovější vyšetření z neurologie, psychiatrie a revmatologie. Prožila mozkovou příhodu a zhoršil se jí psychický stav. Bere hodně léků, ze kterých jí není dobře, ale nemůže je vysadit. Bojí se návratu mozkové příhody, což potvrdila i doktorka z revmatologie a neurologie. Má bolesti kloubů a končetin, které jí omezují v pohybu.
8. Žalovaná mylně posoudila míru poklesu pracovní schopnosti žalobkyně. Dosáhla minimálně 35 %. V době rozhodování žalované byl její zdravotní stav mnohem závažnější, než jak to popisuje prvostupňové rozhodnutí a rozhodnutí žalované. Soud by proto měl přezkoumat okolnosti, které vedly ke skutkovým zjištěním, na nichž tato rozhodnutí stojí. Žalobkyně navrhl, aby soud nechal vypracovat znalecký posudek k jednotlivým podkladům prvostupňového rozhodnutí, rozhodnutí žalované a posouzení invalidity žalobkyně.

IV. Vyjádření žalované a další reakce žalobkyně

9. Žalovaná s ohledem na to, že žalobkyně napadá výhradně posouzení svého zdravotního stavu, navrhla jeho přezkoumání posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí („posudková komise“). Krajský soud na tento návrh přistoupil a požádal posudkovou komisi o vypracování nového posudku, který posudková komise připravila dne 7. 8. 2019 („třetí posudek o invaliditě“).
10. Žalobkyně v dalším průběhu soudního řízení napadala skutečnost, že třetí posudek o invaliditě vyhotovuje organizační složka státu. Vyjádřila pochybnosti o objektivnosti a nestrannosti takového přezkumu posudkové komise. Navrhla, aby soud ustanovil k reviznímu posudku nezávislého odborníka, např. znalce v oboru zdravotnictví nebo jiného odborníka.
11. Krajský soud žalobkyni odkázal na § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení („zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení“). Posudková komise podle něj zpracovává posouzení zdravotního stavu občanů pro účely přezkumného řízení soudního. Soud dodal, že pozdější změny zdravotního stavu je třeba podchytit novou žádostí o přiznání invalidity. Přezkum zdravotního stavu se provádí vždy k datu podání příslušné žádosti.
12. Žalobkyně uvedla, že respektuje stanovisko soudu. Zopakovala však své pochybnosti o nestrannosti přezkumu jejího zdravotního stavu orgánem ministerstva, které současně řídí jednu stranu sporu – žalovanou. Proto je podle žalobkyně namístě provést důkaz navrhovaný žalobkyní, který by odstranil jakékoliv pochybnosti a posílil důvěru žalobkyně v právo. Odkázala na nálezy Ústavního soudu ze dne 1. 11. 1995, sp. zn. II. ÚS 92/95. K samotnému třetímu posudku o invaliditě uvedla, že jeho závěry jsou rozporné, nepřesvědčivé a nedostatečné, pokud jde o určení vzniku invalidity. Posudková komise její zdravotní stav posoudila mylně. Přijaté skutkové závěry se zakládají na zcela neúplném

dokazování, což odporuje čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Žalobkyně proto opět navrhla ustanovení znalce z oboru zdravotnictví.

13. Krajský soud žalobkyni vyzval, aby upřesnila, v čem konkrétně spatřuje závěry posudku za rozporné, nepřesvědčivé a nedostatečné, popř. v čem je posouzení zdravotního stavu žalobkyně mylné. Žalobkyně zareagovala, že se k tomu nemůže kvalifikovaně a odborně vyjádřit. Není v této věci odborníkem a nemůže se vyjadřovat laicky. Její obecné závěry se opírají o stanoviska odborníků, kteří se předběžně a obecně vyjadřovali k obsahu třetího posudku o invaliditě. Na jejich základě má žalobkyně za to, že by soud měl nechat vytvořit revizní znalecký posudek k třetímu posudku o invaliditě. Opět proto navrhovala ustanovení znalce z oboru zdravotnictví, který by určil, zda žalobkyně dosáhla určitého stupně invalidity či nikoliv.

V. Jednání před krajským soudem a provedení třetího posudku o invaliditě k důkazu

14. Dne 28. 7. 2021 se u krajského soudu ve věci konalo jednání. Krajský soud před zahájením informoval přítomné, že došlo ke změně ve složení soudu. Pro dlouhodobou nepřítomnost soudkyně, která tuto věc měla původně projednat, připadla v souladu s platným rozvrhem práce krajského soudu pro rok 2021 k projednání jejímu zástupci. Při jednání účastníci řízení měli příležitost namítnout jeho případnou podjatost. Námitku podjatosti ale nevznikli.
15. Po zahájení jednání zástupce žalobkyně shrnul žalobní námitky. Sama žalobkyně popsala svůj zdravotní stav a jeho vývoj. Zástupkyně žalované odkázala na vyjádření k žalobě a napadené rozhodnutí. Krajský soud poté přistoupil k dokazování.
16. Krajský soud k důkazu provedl třetí posudek o invaliditě. Z něj zjistil, že posudková komise zasedala ve složení předsedkyně MUDr. H. K. a neuroložky MUDr. J. P. Žalobkyně se jednání posudkové komise zúčastnila. Posudková komise měla k dispozici relevantní části spisu krajského soudu, správní spis včetně záznamů o jednáních a lékařských nálezů, rehabilitační zprávu, zprávy z neurologického a revmatologického vyšetření a zprávu praktického lékaře včetně zdravotnické dokumentace žalobkyně obsahující další zprávy z vyšetření na neurologii, revmatologii, kardiologii a interně. Z těchto podkladů třetí posudek o invaliditě zjistil, že se žalobkyně dlouhodobě léčí pro úzkostnou poruchu, pro kloubní potíže na revmatologii, se štítnou žlázou, s vysokým krevním tlakem a bolestmi zad.
17. Třetí posudek o invaliditě shrnuje obsah jednotlivých podkladů a nabízí poté vlastní posudkové zhodnocení zdravotního stavu žalobkyně. K datu vydání rozhodnutí žalované se u žalobkyně prokázala spondylartritis stupně I. až II. s minimální zánětlivou aktivitou bez významného nálezu na kloubech i na páteři. Posudek odkazuje na revmatologické nálezy, které opakovaně zmiňují pouze citlivost a prosáknutí drobných kloubů rukou, bez významné poruchy jejich hybnosti, bez poruchy hybnosti zápěstí, loktů i ramen a bez významnějších omezení horních i dolních končetin. Z neurologického obrazu posudek dovozuje mj. omezení hybnosti a rozvíjení krční a bederní páteře s přítomností blokády a svalových dysbalancí, ovšem bez projevů celkového ztuhnutí páteře, kořenového dráždění, poškození nervů, paréz končetin či poruchy funkce svěrače. V dubnu 2018 žalobkyně podstoupila vyšetření po podezření na cévní mozkovou příhodu charakteru transitorní ischemické ataky. Kardiologické vyšetření neprokazovalo funkčně významné patologie či

poruchy srdečního rytmu. O dalším záchytu potíží charakteru cévní mozkové příhody podklady nehovoří. Posudek popisuje i léčení žalobkyně pro úzkostně depresivní poruchu. K datu rozhodnutí žalované šlo o psychické onemocnění ve stabilizovaném stavu pod léčebnou kontrolu. Zhoršení následující až po vydání rozhodnutí žalované řešila změna medikace.

18. Ve svém závěru třetí posudek o invaliditě uvádí, že dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav žalobkyně podmiňují bolesti zad a kloubů při spondylartritidě bez významné zánětlivé aktivity a průkazu funkčně významného postižení kloubního nebo vertebrogenního, tedy jen s minimálním nebo maximálně lehkým funkčním postižením. Posudkově stav odpovídal pomezi minimálního a lehkého funkčního postižení, tj. pomezi položky 3a (10 %) a 3b (15-20 %) kapitoly XIII, oddílu E vyhlášky o posuzování invalidity. Z ostatních chorob třetí posudek o invaliditě uvádí úzkostně depresivní chorobu stabilizovanou při léčbě a stav po cévní mozkové příhodě bez motorických, senzorických, řečových a kognitivních poruch. Další postižení posudek označuje za posudkově nevýznamné. Třetí posudek o invaliditě vysvětluje, že volí vyšší vyhláškovou položku 3b, tj. lehké funkční postižení se stanovením horní procentní sazby poklesu pracovní schopnosti ve výši 20 %. Pro další navýšení sazby ovšem posudková komise neshledala důvodný podklad. Rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je i podle třetího posudku o invaliditě ankylozující spondylartritis s lehkým funkčním postižením.
19. Další důkazy soud neprováděl. Po shrnutí závěrečných návrhů a krátkém přerušení vyhlásil tento rozsudek.

VI. Posouzení věci krajským soudem

20. Žaloba splňuje podmínky své přípustnosti. Podala ji oprávněná osoba v zákonné lhůtě. Krajský soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalované.
21. Žaloba *není důvodná*.
22. Relevantní právní úpravu posuzování invalidity a podmínek nároku na invalidní důchod obsahuje § 39 zákona o důchodovém pojištění. Upravuje tři stupně invalidity. Jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 %, jedná se o invaliditu prvního stupně. Pokud se jedná o pokles pracovní schopnosti nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %, jedná se o invaliditu druhého stupně. A konečně v případě poklesu nejméně o 70 % se jedná o invaliditu třetího stupně. Při určování poklesu pracovní schopnosti se bere v úvahu, zda jde o zdravotní postižení trvale ovlivňující pracovní schopnost, zda se jedná o tzv. stabilizovaný zdravotní stav a zda, resp. jak se pojištěnec na své zdravotní postižení adaptoval. V souladu s § 39 odst. 6 zákona o důchodovém pojištění platí, že za stabilizovaný zdravotní stav se považuje takový zdravotní stav, který se ustálil na úrovni, která umožňuje pojištěnci vykonávat výdělečnou činnost bez zhoršení zdravotního stavu vlivem takové činnosti; udržení stabilizace zdravotního stavu lze přitom podmínit dodržováním určité léčby nebo pracovních omezení.
23. Správní rozhodnutí o nároku na invalidní důchod závisí především na *odborném lékařském posouzení*. Zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění posuzuje posudková komise,

pokud se napadené rozhodnutí zakládá na posudku okresní správy sociálního zabezpečení. *Při přezkumu takového rozhodnutí neposuzuje soud věcnou správnost posudku, neboť k tomu nemá potřebné odborné znalosti.* Posudek posudkové komise soud hodnotí jako každý jiný důkaz podle běžných zásad dokazování v soudním řízení správním [§ 77 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní („s. ř. s.“)]. S ohledem na jeho mimořádný význam bývá tento posudek rozhodujícím důkazem, pokud z hlediska své celistvosti a přesvědčivosti nevzbuzuje žádných pochyb, a nejsou-li tu ani žádné jiné skutečnosti nebo důkazy, které by správnost posudku mohly zpochybňovat.

24. Požadavek úplnosti a přesvědčivosti kladený na tyto posudky spočívá v tom, aby se posudková komise vypořádala se všemi rozhodujícími skutečnostmi. Především s těmi, které posuzovaný namítá. Kromě toho musí posudková komise své posudkové závěry náležitě odůvodnit. Jelikož žalovaná rozhoduje o nároku na invalidní důchod ve dvouinstančním řízení, podléhá zejména její rozhodnutí v námitkovém řízení požadavkům na jasnost, srozumitelnost a úplnost odůvodnění (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 9. 2011, č. j. 6 Ads 99/2011-43). Jsou-li v posudkových hodnoceních zdravotního stavu rozpory, může je krajský soud v rámci zjišťování skutkového stavu řešit i porovnáním tzv. srovnávacího posudku posudkové komise (viz k tomu rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 5. 2013, č. j. 6 Ads 12/2013-22).
25. Krajský soud v předmětné věci vyhodnotil zjištěný skutkový stav na základě třetího posudku o invaliditě. Má všechny formální náležitosti podle § 7 vyhlášky o posuzování invalidity. Posudková komise zasedala v řádném složení za splnění procesních požadavků stanovených právní úpravou. Podle krajského soudu tedy třetí posudek o invaliditě nemá formální vady.
26. Ohledně úplnosti předloženého posudku krajský soud uvádí, že posudková komise vycházela ze všech dostupných lékařských zpráv i zdravotnické dokumentace praktického lékaře žalobkyně. Posudková komise hodnotila všechna relevantní zdravotní postižení žalobkyně. Ve shodě s prvním i druhým posudkem o invaliditě určila za rozhodující příčinu zdravotních problémů žalobkyně ankylozující spondylartritidu stupně I. až II. s minimální zánětlivou aktivitou. Žalobkyně se navíc osobně zúčastnila jednání posudkové komise. Své závěry posudková komise vysvětluje a odůvodňuje. Bere v potaz i úzkosti žalobkyně a následky cévní mozkové příhody. Třetí posudek o invaliditě sice na rozdíl od prvního a druhého posudku o invaliditě dospěl k závěru o poklesu pracovní schopnosti žalobkyně pouze ve výši 20 %. Odůvodňuje to ovšem tím, že ke zvýšení míry poklesu pracovní schopnosti o 10 % podle § 3 odst. 1 vyhlášky o posuzování invalidity oproti prvnímu a druhému posudku o invaliditě nevidí důvodný podklad. Podle krajského soudu třetí posudek o invaliditě díky tomu všemu plní kritérium přesvědčivosti. Krajský soud nemá o tomto posouzení zdravotního stavu žalobkyně pochybnosti. Proto vycházel ze třetího posudku o invaliditě jako ze stěžejního důkazu v otázce její invalidity.
27. Je třeba dodat, že námitky žalobkyně vůči třetímu posudku o invaliditě se pohybovaly ve velké míře obecnosti. Žalobkyně nevznesla argumentaci, která by mohla založit pochybnosti o tom, zda třetí posudek o invaliditě dospívá k důvodným závěrům. Odkazovala například na stanoviska odborníků, kteří se předběžně a obecně vyjadřovali k obsahu třetího posudku o invaliditě. Ta ovšem nijak detailněji nepřiblížila, nespecifikovala a nepředložila. Ani ve správním řízení žalobkyně nebyla ve vztahu

k prvnímu a druhému posudku o invaliditě konkrétnější. Její námitky v celém příběhu této věci proto postrádaly kýženou důvodnost.

28. Jak již přitom krajský soud v průběhu řízení před jednáním žalobkyni vysvětloval, roli posudkové komise ve správním řízení soudním, jehož předmětem je přezkum důchodových rozhodnutí žalované, předvídá zákon v § 4 odst. 2 zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Tato konstrukce sama o sobě neodporuje ústavním požadavkům na spravedlivý proces, což stvrdil Ústavní soud již v nálezu ze dne 1. 11. 1995, sp. zn. II. ÚS 92/95, na nějž sama žalobkyně odkazuje. V dané věci Ústavní soud spatřoval pochybení ústavněprávní relevance hlavně v tom, že podklady, na jejichž základě žalovaná a soudy rozhodly, postrádaly časové určení z hlediska rozhodného období. Ústavní soud uložil obecným soudům, aby pořídily znalecký posudek jen proto, že neexistoval jediný důkaz, který by se jasně zabýval zdravotním stavem stěžovatele ke dni vydání správních rozhodnutí. To ovšem není tento případ, kde obsah správního spisu i třetí posudek o invaliditě podobnou vadou netrpí. Krajský soud proto v tomto směru odkaz žalobkyně na daný nálezný Ústavního soudu nenásledoval.
29. Nadto krajský soud nepřistoupil ani na další důkazní návrhy žalobkyně, zejména k ustanovení znalce. Jak již vysvětlil výše, z hlediska své celistvosti a přesvědčivosti třetí posudek o invaliditě nevzbuzuje žádných pochyb. Přes nižší hodnocení poklesu pracovní schopnosti žalobkyně navazuje na první a druhý posudek o invaliditě, s nimiž je jinak konsistentní. Nejsou tu ani žádné jiné okolnosti či alespoň tvrzení žalobkyně, které by správnost posudku mohly zpochybňovat (srov. body 23-24 výše). Proto z něj krajský soud vychází jako z rozhodujícího důkazu. Za takové situace by provádění důkazů navržených žalobkyní bylo nadbytečné.
30. Krajský soud shrnuje, že žalobní námitky žalobkyně nejsou důvodné. Z provedeného dokazování ve správním řízení i v soudním řízení správním (viz body 3 a 5 a 16-18 výše) nevyplývá, že by pracovní schopnost žalobkyně poklesla nejméně o 35 %. Skutkové okolnosti této věci nenasvědčují tomu, že by dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav žalobkyně dosahoval hranice invalidity ve smyslu § 39 zákona o důchodovém pojištění.
31. Při případném zhoršení zdravotního stavu lze očekávat, že k nové žádosti žalobkyně o přiznání invalidního důchodu z důvodu změny rozhodných skutečností [§ 56 odst. 1 písm. e) zákona o důchodovém pojištění] dojde též ke změně posudkového hodnocení zdravotního stavu žalobkyně z hlediska její dochované pracovní schopnosti. K datu vydání napadeného rozhodnutí je však třeba uzavřít, že se neprokázalo, že by žalobkyně splňovala podmínku invalidity.

VII. Závěr a náklady řízení

32. Krajský soud posoudil žalobní námitky jako nedůvodné. Proto žalobu zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.). Neúspěšná žalobkyně nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované žádné náklady řízení nad rámec její běžné administrativní činnosti nevznikly (§ 60 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. *Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto*

rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele. V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, pokud má stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 28. července 2021

Martin Kopa, v. r.
samosoudce

Shodu s prvopisem potvrzuje: B. Z.